

fyllda mellanrummet emellan tegelstenarna i en mur. — 3) (bot.) Se *Söm* (bot.)

FOG, m. sing. oböjl. II. 1) Grundadt skäl. *Hafva f. till något. Du har f. att klaga. Med f. och rätt. Med allt f.* — *Syn.* Se *Skäl*. — 2) Foglighet. *Med f. och lämpa kan mycket utmålas.* — *Syn.* Se *Foglighet*.

FOGA, v. a. 1. 1) (snick. m. fl.) Hopsätta två stycken af ett arbete, på det sätt, att de motsvarande ytorna, slätthysade och med eller utan pinnar, förenas utan tillhjälp af spikar, skrufvar, stift, o. d. *F. ihóp, i'n, ti'll, tillsamman, vi'd, se Hopfoga, &c.* — *Syn.* Se *Sammansätta*. — 2) (fig.) Tillställa, anordna, skicka. *Gud, Försynen har f-t det så. Ödet har så f-t, att vi måste skiljas åt. F. anstalt, laga, att något kommer att ske, t. ex.: Man har redan f-t anstalt om den saken. Jag skall f. anstalt om, att det sker ju förr dess hellre.* — *F. sig, v. r.* 1) Råka att hända, komma att blifva, falla sig, passa sig. *Det f-de sig så, att . . . Få se, huru omständigheterna f. sig. När det så f-r sig. Allt som det f-r sig.* — *Syn.* Se *Hända*. — 2) Beqväma sig, gifva vika, gifva med sig, rätta sig i handling och uppförande efter någon. *Han f-de sig, när han fann, att motstånd var förgäfvets. F. sig i sitt öde, tåligt fördraga det. F. sig efter någon, efter någons vilja. F. sig efter tiden, efter omständigheterna. F. sig till någons mening, gifva vika därför, bifalla den. Om vinden f-r sig, blir gynnande.* — *Syn.* Se *Finna sig, Rätta sig*.

FOGANDE, n. 4. Handlingen, då man fogar.

FOGAT, -åt, m. 3. 1) (ford.) Slottsfogde. — 2) (nu) Under- och öfverståhållarens närmaste man, som förrättar hvad till exekutionsverket hör, samt har uppsigt öfver Ridderholmskyrkan, jemte andra kronans hus, vedgårdar, fångelser, samt öfver fångar och brottslingars straffande.

Ann. Ordet, i en sednare tid förändradt till *Fogde*, anses hafva uppkommit af det latinska *Advocatus* (förkortadt till *Advokat, Vokat, Fogat*), hvilket, utom den vanliga bemärkelsen, äfven har den af *Fogde*.

FOGBÄNK, m. 2. Ett slags hyfvelbänk.

FOGDE, m. 2. pl. *fogdar*. I allmänhet: den, som blifvit tillsatt att förestå ett distrikt, en egendom, o. s. v. 1) (ford.) a) Benämning på de embetsmän, som voro af konungen tillsatte att i hans namn befalla i rikets län. — b) Kronouppbördsman. — 2) (nu) Se *Gårdsfogde*. Bildar dessutom flera sammansättningar, såsom: *Bergs-, Härads-, By-, Krono-, Svinfogde* m. fl., hvilka på sina ställen ses. — *Ss. F-syssla, -tjenst.* — *Jfr. Ann.* under *Fogat*.

FOGDEL, m. fl., se *Fågel*, m. fl.

FOGHYFVEL, m. 2. Se *Bankhyfvel*.

FOGLIG, a. 2. (af *Fog*, n.) 1) (om person) Som fogar sig efter andra. *En f. man.* — *Motsatser:* *Stel, Styf, Nackstyf, Styfsint, Hårdnackad, Omedgörlig, Halsstarrig, Envis.* — *Syn.* *From, Medgörlig, Saktmodig, Beskedlig, Fogsam.* — 2) (om sak) a) Som tillkännagifver, röjer, uttrycker foglighet. *Ett f-t uppförande. F-a tänkesätt.* — b) *F. vind*, (mindre brukl.) god vind; (allmänne) sådan vind, då man med lätthet kan segla.

FOGLIGHET, f. 3. 1) Fogligt sinnelag, tänkesätt. — *Motsatser:* *Stelhet, Styfhet, Nackstyfhet, Styfsinhet, Omedgörlighet, Hårdnackenhets, Halsstarrighet, Envishet.* — *Syn.* *Lämpa, Fog, Medgörlighet, Saktmodighet, Beskedlighet, Fog-*

sambet. — 2) Egenskapen att röja, uttrycka ett fogligt sinnelag.

FOGLIGT, adv. På ett fogligt sätt, med foglighet. *Gå f. till väga.*

FOGNING, f. 2. 1) Se *Fogande*. — 2) Se *Fog*. 1. *Taga något ur sin f. Gå ur sin f.*

FOGSAM, a. 2. (föga brukl.) Se *Foglig*.

FOGSAMHET, f. 3. (föga brukl.) Se *Foglighet*.

FOGSTRYKA, v. a. 3. (böjes som *Stryka*) I fogarna på en mur insmeta finare bruk, för att gifva förbindningen mera tåthet.

FOGSTRYKNING, f. 2. 1) Handlingen, då man fogstryker. — 2) Det bruk, som blifvit insmetadt i fogarna på en fogstruken mur.

FOJ! int. Utrop, som betecknar förskräckelse, afsky, harm, ovilja. Brukas endast skämtvis. — *Syn.* *Hu! Uh! Usch! Baj!*

FOJÉ, m. 3. Se *Foyer*.

FOLA, **FOLE**, se *Fåla, Fåle*.

FOLA BORT, se *Fora bort*.

FOLIANT, foliänt, m. 3. (af lat. *Folium*) blad i en bok) Bok, hvars format har hela arkets storlek. Kallas äfv. Bok in folio.

FOLIE, fólie, m. 3. Se *Folium*.

FOLIERA, foliera, v. a. 1. Belägga på baksidan med folium. *F. spegelglas.* — *Folierande*, n. 4. o. *Foliering*, f. 2.

FOLIO, fólio, n. sing. indekl. (ablativ af lat. *Folium*) 1) Paginerad sida i en räkenskapsbok, o. s. v. *F. 29.* — *Syn.* *Sida, Pagina.* — 2) *In f.*, i folioformat. *Bok in f.*, se *Foliant*.

FOLIOFORMAT, n. 3. o. 3. Format af hela arkets storlek.

FOLIUM, fóliumm, n. 3. pl. fóliär. Tunt blad af metall, färgadt papper o. s. v., som lägges under genomskinliga ämnen, t. ex. ädelstenar, för att höja deras glans, eller under glas, för att deraf göra spegelglas.

FOLK, n. 5. Kollektivt ord. 1) (med plur.) a) Samteliga inbyggare i ett land, som tala samma språk och hufvudsakligen likna hvarandra i seder, bruk, skaplyne och kroppsbildning, samt utgöra ett samhälle för sig. *Franska, svenska, romerska f-et. Ett hysadt, bildadt, rätt, barbariskt, vildt, nomadiskt, åkerbruksidkande f. Ett fredligt, krigiskt, eröfrande, handlande, industriöst f. De kristna, hedniska, nordiska, österländska f-en. Alla jordens f. Ryska nationen innefattar många f.* — *Jfr. Nation.* — *Syn.* *Folkslag, Nation.* — b) Samteliga de menniskor på jordklotet, som hafva samma härkomst, språk, seder, kroppsbildning. *Judiska, lappiska, armeniska f-et. Under benämningen Svenska Nationen inbegripas äfven de af lappiska f-et, som bo i Sverige. Zigenarnes kringstridda f.* — *Syn.* *Nation* (t. ex. *Judiska n-en*). — 2) (utan plur.) a) Samteliga undersåterne, de styrda i ett land, i motsats till regenten eller regeringen. *Konungen kan blott, hvad f-et kan. F-ets väl min högsta lag. Gud och f-et. Regeringen och f-et i en republik.* — b) De lägre, näringsidkande, arbetande klasserna i ett land, i motsats till regering, embetsmän, adel, prester och de rike. *F-et yrkar i vår tid på större politiska rättigheter. Bör icke förblandas med Pöbel, som är utskummet af folket, i denna mening taget. F-et vill alltid rätt och tänker det äfven ofast, men pöbeln är menniskoslåglet i dess förnedring. F-et är kärnan af nationen.* — c) Samteliga invånare i en stad, köping, by, o. s. v. *Allt f-et i staden kom honom till mötes. Allt*